

Prancūzija

Grundläggande rättigheter - Frankrike

Domstolar

Nationella människorättsinstitut

Ombudsman: Försvare av rättigheter

Människorättsorganisationer för särskilda områden

Andra specialiserade organ

Domstolar

Enskildas grundläggande rättigheter och friheter garanteras i första hand av förvaltningsdomstolarna och de allmänna domstolarna, vid vilka allmänheten kan väcka talan.

Dessutom ansvarar författningsdomstolen (*Conseil constitutionnel*), som fattar beslut om lagars förenlighet med konstitutionen, för två typer av prövningar.

- Prövning av lagar som ännu inte antagits: institutionella lagar och de parlamentariska församlingarnas arbetsordningar måste föreläggas författningsdomstolen innan de förstnämnda antas och de sistnämnda träder i kraft. Ett internationellt åtagande kan också hänskjutas till författningsdomstolen innan det ratificeras eller godkänns. Även vanliga lagar kan hänskjutas till författningsdomstolen innan de antas.
- Prövning av antagna lagar: genom den översyn av konstitutionen som genomfördes den 23 juli 2008 infördes artikel 611 i konstitutionen. Genom denna artikel skapades instrumentet förtursfråga om en lags förenlighet med konstitutionen (*question prioritaire de constitutionnalité*). Med hjälp av detta instrument kan alla enskilda, under handläggningen av ett ärende vid domstol, bestrida en lagbestämmels förenlighet med konstitutionen och göra gällande att den kränker de rättigheter och friheter som garanteras genom konstitutionen. Domstolen hänskjuter förtursfrågan om en lags förenlighet med konstitutionen till Högsta domstolen (*Cour de cassation*) eller Högsta förvaltningsdomstolen (*Conseil d'État*). Högsta förvaltningsdomstolen eller Högsta domstolen kan sedan hänskjuta frågan till författningsdomstolen, som ska pröva frågan inom tre månader. Efter att Högsta förvaltningsdomstolen eller Högsta domstolen har hänskjutit ett ärende till författningsdomstolen är denna sedan den 1 mars 2010 ansvarig för att pröva huruvida en gällande lagbestämmelse kränker de rättigheter och friheter som garanteras genom konstitutionen. Författningsdomstolen får, i förkommande fall, upphäva den aktuella bestämmelsen.

För mer information om förtursfråga om en lags förenlighet med konstitutionen:

- <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F21088>
- <http://www.vie-publique.fr/actualite/faq-citoyens/qpc/>

Information om hur domstolarna är organiserade och deras behörighet finns på Högsta förvaltningsdomstolens, Högsta domstolens och Författningsdomstolens webbplatser:

- <http://www.conseil-etat.fr/>
- <https://www.courdecassation.fr/>
- <http://www.conseil-constitutionnel.fr/>

Nationella människorättsinstitut

Nationella rådgivande kommissionen för de mänskliga rättigheterna

Nationella rådgivande kommissionen för de mänskliga rättigheterna (*Commission nationale consultative des droits de l'homme – CNCDH*) är Frankrikes nationella människorättsinstitut och inrättades 1947. Kommissionen betraktas som en oberoende

förvaltningsmyndighet och är ett statligt organ som utför sina uppgifter helt oberoende (i enlighet med lag nr 2007292 av den 5 mars 2007). Den består av 64 ledande personer och företrädare för civilsamhällsorganisationer.

Uppgifter

CNCDH uppmanar till dialog mellan regeringen, parlamentet, institutioner och civilsamhället i frågor som rör mänskliga rättigheter, humanitär rätt och humanitära åtgärder samt kampen mot rasism.

- Den hjälper till att utarbeta de rapporter som Frankrike i enlighet med landets konventionsåtaganden på människorättsområdet måste överlämna till internationella organisationer.
- Den bidrar till utbildning om mänskliga rättigheter.
- Den har ansvaret för att utarbeta den offentliga årsrapport om kampen mot rasism som det hänvisas till i artikel 2 i lagen av den 13 juli 1990.
- Den kan på eget initiativ uppmärksamma offentliga myndigheter på åtgärder som den anser kan stärka skyddet för och främja mänskliga rättigheter. Den kan ta upp alla frågor i samband med en humanitär katastrof och utbyta information om tänkbara reaktioner på en sådan situation.
- Den offentliggör de yttranden och rapporter som den antar.

CNCDH:s arbete utförs i följande fem utskott: utskottet för sociala och etiska frågor, utskottet för rasism, antisemitism, främlingsfientlighet, diskriminering och utsatta grupper, utskottet för institutioner, rättsväsendet, polisen och migrationsfrågor, utskottet för EU-frågor och internationella frågor och utskottet för humanitär rätt och humanitära åtgärder.

Adress:

Commission nationale consultative des droits de l'homme
35 Rue Saint-Dominique, 75007
Paris

Läs mer: <http://www.cncdh.fr/>

Ombudsman: försvarare av rättigheter

Ombudsmannen, eller försvararen av rättigheter (*Défenseur des droits*), är en oberoende institution som föreskrivs i konstitutionen sedan den 23 juli 2008 och som inrättades genom institutionell lag nr 201133 och vanlig lag nr 2011334 av den 29 mars 2011.

Uppgifter

Ombudsmannen har till uppgift att

- försvara enskildas rättigheter och friheter gentemot myndigheterna,
- försvara och främja barnets bästa,
- bekämpa diskriminering som förbjuds i lag och främja jämlikhet,
- säkerställa att personer som bedriver säkerhetsverksamhet följer gällande etiska regler.

Den nya ombudsmannainstitutionen bildades genom en hopslagning av följande fyra institutioner: Nationella ombudsmannen (*Médi-ateur de la République*), Barnombudsmannen (*Défenseur des enfants*), Höga myndigheten för att bekämpa diskriminering och främja jämlikhet (*Haute Autorité de Lutte contre les Discriminations et pour l'Égalité – HALDE*) och Nationella etikkommissionen (*Commission Nationale de Déontologie de la Sécurité – CNDS*).

Befogenheter

Ombudsmannen är bemyndigad att ta emot klagomål från alla fysiska eller juridiska personer, inklusive minderåriga som begär att deras rättigheter ska skyddas. Han eller hon får även undersöka, på eget initiativ och under alla omständigheter, ett ärende som faller inom hans eller hennes behörighetsområde.

För att utföra dessa uppgifter har ombudsmannen befogenhet att utreda enskilda klagomål, ta emot relevanta dokument, intervjua enskilda och till och med göra inspektioner på plats. Dessutom kan ombudsmannen föreslå ändringar till lagar eller förordningar och utfärda rekommendationer till både offentliga och privata myndigheter.

Han eller hon kan även utfärda rekommendationer för att lösa problem eller överträdelser som hänskjutits till honom eller henne. De berörda myndigheterna måste meddela ombudsmannen vilka åtgärder de har vidtagit till följd av dessa rekommendationer. Om

de underlåter att göra detta, eller om ombudsmannen anser att myndigheterna inte har följt rekommendationerna, kan han eller hon beordra den berörda personen eller myndigheten att inom en viss tidsfrist vidta de åtgärder som krävs. Om inga åtgärder vidtas som svar på detta får ombudsmannen utfärda en särskild rapport till den berörda personen eller myndigheten. Rapporten offentliggörs också.

Ombudsmannen kan även bistå med medling eller föreslå en kompromiss, och även hjälpa drabbade med deras ansökningar och identifiera lämpliga förfaranden i deras fall.

Om sanktioner förefaller påkallade får ombudsmannen hänskjuta ärenden som han eller hon uppmärksamats på till de myndigheter som har befogenhet att besluta om disciplinära åtgärder. Han eller hon kan även intervensera i ett rättsligt förfarande till stöd för en klagande, genom att inkomma med skriftliga eller muntliga yttranden.

Organisation

Nästan 250 personer arbetar på ombudsmannens kontor i Paris. På det franska fastlandet och i Frankrikes utomeuropeiska departement arbetar ca 400 volontärer med att hjälpa enskilda att försvara sina rättigheter, ta emot deras klagomål och svara på deras frågor. Volontärerna arbetar på olika lokala, lättillgängliga platser som prefekturer, underprefekturer, center för juridisk rådgivning, juridiska kontaktpunkter och kommunala lokaler. Volontärerna besöker även fängelser och samarbetar med departementens center för personer med funktionsnedsättning.

Ombudsmannen är ordförande för nämnder som bistår honom eller henne att utföra sina uppgifter på områdena "försvar och främjande barnets rättigheter", "bekämpning av diskriminering och främjande av jämlikhet" och "etik på säkerhetsområdet".

På förslag av ombudsmannen utser premiärministern ett antal biträdande ombudsmän, däribland

- en barnombudsman, som fungerar som vice ordförande för nämnden för försvar och främjande av barns rättigheter,
- en person som fungerar som vice ordförande för nämnden för etik på säkerhetsområdet,
- en person som fungerar som vice ordförande för nämnden för bekämpning av diskriminering och främjande av jämlikhet.

Hänskjuta ärenden till ombudsmannen

Alla fysiska personer (enskilda) eller juridiska personer (företag, organisation etc.) kan direkt och kostnadsfritt hänskjuta ärenden till ombudsmannen om de

- anser att de utsätts för diskriminering,
- vet att en företrädare för en offentlig brottsbekämpande myndighet (polis, gendarm, tulltjänsteman etc.) eller privat brottsbekämpande myndighet (säkerhetsvakt etc.) inte har följt gällande uppförandekod,
- upplever svårigheter i sitt förhållande till en offentlig tjänst (familjebidragskassan (*Caisse d'Allocations Familiales*), arbetsförmedlingen (*Pôle Emploi*), pensioner etc.),
- anser att ett barns rättigheter inte har respekterats.

Ärenden kan hänskjutas till ombudsmannen av ett barn eller en minderårig person (yngre än 18 år), medlemmar av barnets familj eller hans eller hennes juridiska ombud, sjukvårdspersonal eller socialtjänsten, en organisation som bildats för att tillvarata barns rättigheter, en ledamot av det franska parlamentet och en fransk ledamot av Europaparlamentet och en utländsk institution som utför samma uppgifter som ombudsmannen. Sistnämnda institution får agera för Frankrikes räkning och för utländska barn som bor i Frankrike eller franska barn som bor utomlands, på många av de områden som är kopplade till barns rättigheter, särskilt skydd av barn, hälsa och funktionsnedsättning, straffrättsliga frågor, adoption, utbildning för alla och utländska minderåriga.

Enskilda kan inte sina klagomål direkt till ombudsmannen

- med hjälp av [nätformuläret](#)
- genom portofri postförsändelse.

Adress:

Défenseur des droits
Libre response 71120
75342 Paris Cedex 07

Läs mer: <https://www.defenseurdesdroits.fr/en>

Människorättsorganisationer för särskilda områden

Det finns andra organisationer som arbetar med rättigheter och friheter på särskilda områden:

Dataskyddsmyndigheten:

Nationella dataskyddsmyndigheten (*Commission nationale de l'informatique et des libertés – CNIL*)

CNIL är den franska myndighet som ansvarar för skydd av personuppgifter. Den utför sina uppgifter i enlighet med ändrad lag nr 7817 av den 6 januari 1978 i dess ändrade lydelse.

Uppgifter

Nationella dataskyddsmyndigheten är en oberoende förvaltningsmyndighet. Den har framför allt följande uppgifter:

- Den underrättar alla registrerade och alla dataregisteransvariga om deras rättigheter och skyldigheter.
- Den säkerställer att personuppgifter behandlas i enlighet med bestämmelserna i den ändrade lagen av den 6 januari 1978 i dess ändrade lydelse. Beroende på de berörda uppgifterna godkänner den således behandling, avger sitt yttrande och tar emot förklaringar om behandling av uppgifter.
- Den tar emot krav, framställningar och klagomål beträffande behandling av personuppgifter och underrättar upphovsmännen om vilka åtgärder som vidtagits
- Den reagerar på offentliga myndigheters, och i förekommande fall domstolars, begäran om yttranden och ger råd till enskilda eller organ som genomför eller planerar att genomföra automatisk behandling av personuppgifter.
- Den underrättar utan dröjsmål den allmänna åklagaren, i enlighet med [artikel 40 straffprocesslagen](#) (*Code de procédure pénale*), om brott som den upptäcker och kan inkomma med yttranden i brottmål.
- Genom särskilt beslut kan dataskyddsmyndigheten ålägga en eller flera av sina medlemmar eller sin generalsekreterare att utföra kontroller beträffande ett förfarande, eller ordna så att sådana kontroller utförs av personalen och, i förekommande fall, erhålla kopior på alla dokument eller datamedier som är relevanta för dess uppdrag.
- Den ska rådfrågas om alla förslag till lagar eller dekret och alla bestämmelser i en lag eller ett dekret som rör skyddet av personuppgifter eller behandlingen av sådana uppgifter.

Varje år överlämnar CNIL en offentlig rapport om sitt arbete till presidenten och premiärministern.

Hänskjuta ärenden till CNIL

Alla som upplever att de har svårt att utöva sina rättigheter får kontakta CNIL. För att hävda sina rättigheter och friheter på dataskyddsområdet måste enskilda i första hand ansöka direkt till de organ där deras uppgifter finns. Vid eventuella svårigheter eller ett otillfredsställande eller uteblivet svar kan ett klagomål inges till CNIL på nätet i frågor som rör internet, handel, arbete, telefon, bankärenden och krediter.

Relaterad länk: <https://www.cnil.fr/fr/plaintes>

Adress:

Commission Nationale de l'Informatique et des Libertés
3 Place de Fontenoy - TSA 80715
75334 PARIS CEDEX 07

Läs mer: <https://www.cnil.fr/>

Myndigheten för inspektion av platser för frihetsberövande

Efter att ha ratificerat [det fakultativa protokollet](#) till konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, antagen av FN:s generalförsamling den 18 december 2002, inrättade den franska lagstiftaren genom [lag nr 20071545 av den 30 oktober 2007](#), en myndighet för inspektion av platser för frihetsberövande (*Contrôleur général des lieux de privation de liberté*). Detta är en oberoende förvaltningsmyndighet.

Uppgifter

Myndigheten säkerställer att personer som frihetsberövats behandlas humant och med respekt för deras mänskliga värdighet, och att en avvägning görs mellan respekt för de grundläggande rättigheter som tillkommer personer som frihetsberövats och överväganden i fråga om allmän ordning och säkerhet. Myndigheten ansvarar för att dessa personers grundläggande rättigheter inte kränks.

I myndighetens uppgifter ingår att undersöka inte bara förhållandena i fängelser, förvar eller sjukhus, utan även arbetsförhållandena för personalen och andra berörda personer, i den mån dessa påverkar hur inrättningen fungerar och hur relationerna med de frihetsberövade personerna ser ut. Myndigheten kan fritt välja vilken inrättning som ska besökas, och besöken kan antingen vara planerade (i så fall meddelas inrättningens chef ett par dagar i förväg) eller oannonserade.

Befogenheter

Myndigheten får när som helst, var som helst på franskt territorium, besöka valfri plats där personer hålls frihetsberövade: fängelser, sjukhus, anstalter som drivs gemensamt av hälsoministeriet och justitieministeriet och polis- och gendarmerihäkten, tullförvar, administrativa förvarscenter och anläggningar för förvar av utlänningar, kvarhållandeområden i hamnar och på flygplatser etc. Myndigheten övervakar det praktiska genomförandet av förfaranden för att avlägsna utlänningar, fram tills dessa överlämnas till myndigheterna i destinationslandet.

De relevanta myndigheterna får endast motsätta sig ett besök av allvarliga och övertygande skäl som hänför sig till rikets försvar, allmänhetens säkerhet, naturkatastrofer eller allvarliga oroligheter på den plats som ska besökas.

Myndigheten översänder en rapport från besöket och rekommendationer till berörd minister eller berörda ministrar. Dessa får offentliggöras. Myndigheten överlämnar även en årsrapport om sin verksamhet till Frankrikes president och det franska parlamentet. Denna offentliggörs.

Hänskjuta ärenden till myndigheten för inspektion av platser för frihetsberövande

Enskilda får hänskjuta ärenden till myndigheten för inspektion av platser för frihetsberövande för att rapportera situationer som de anser kränker deras grundläggande rättigheter eller de grundläggande rättigheterna för en person som är frihetsberövad (eller som nyligen har frihetsberövats) och de anser att detta kan kopplas till förhållandena i ett fängelse, häkte, förvar eller sjukhus. Ärenden kan endast hänskjutas till myndigheten för inspektion av platser för frihetsberövande per post till följande adress:

Madame la Contrôleur générale des lieux de privation de liberté
BP 10301
75921 Paris cedex 19

Under ett besök på en anstalt kan de personer som har frihetsberövats, deras släktingar eller personer som arbetar för och på anstalten även direkt begära att få tala med myndighetens chefsinspektör eller en av inspektörerna i hans eller hennes inspektionsgrupp.

Adress:

Le Contrôleur général des lieux de privation de liberté

16/18 quai de la Loire
BP 10301
75921 Paris Cedex 19

Läs mer: <http://www.cgjpl.fr/>

Andra specialiserade organ

- **Tillgång till rättslig prövning: juridiska kontaktpunkter, center för juridisk rådgivning och enheter för utåtriktad juridisk verksamhet**

För att underlätta enskildas tillgång till information om sina rättigheter, juridiska förfaranden och rättssystemet, och för att hjälpa dem att vidta de åtgärder som krävs för att utöva en rättighet, har Frankrike utvecklat juridiska kontaktpunkter (*points d'accès au droit*), center för juridisk rådgivning (*maisons de justice et du droit*) och enheter för utåtriktad juridisk verksamhet (*antennes de justice*). Dessa är lokala, lättillgängliga center för juridiska tjänster som kan informera medborgarna om deras rättigheter och erbjuda vissa metoder för att framför allt lösa tvister genom att göra upp i godo.

Katalog över juridiska kontaktpunkter, center för juridisk rådgivning och enheter för utåtriktad juridisk verksamhet:

<http://www.annuaires.justice.gouv.fr/annuaires-12162>

Läs mer:

<http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/justice/fonctionnement/modes-alternatifs/que-sont-maisons-justice-du-droit.html>

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 09/03/2018